ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.11.2025
COM(2025) 709 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health) 2021-2024

{SEC(2025) 304 final} - {SWD(2025) 369 final}

1. Εισαγωγή

Η υγεία αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας μας. Οι στόχοι της ΕΕ περιλαμβάνουν την προώθηση της ευημερίας των λαών της[1]. Κατά τη χάραξη και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης[2], θα πρέπει να εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Το άρθρο 168 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) προβλέπει ότι η ΕΕ πρέπει να συμπληρώνει και να υποστηρίζει τις εθνικές πολιτικές για την υγεία, να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και να προωθεί τον συντονισμό μεταξύ των προγραμμάτων τους. Η ΕΕ πρέπει να επιτύχει τον στόχο αυτό σεβόμενη παράλληλα τις αρμοδιότητες των κρατών μελών όσον αφορά τη χάραξη των δικών τους πολιτικών στον τομέα της υγείας, καθώς και την οργάνωση, τη διαχείριση και την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών και ιατρικής περίθαλψης.

Από το 2020, με βάση τα διδάγματα από την πανδημία COVID-19, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαμορφώνει την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας, στην οποία όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ: προετοιμάζονται και αντιδρούν από κοινού σε κρίσεις στον τομέα της υγείας· καθιστούν διαθέσιμα, οικονομικά προσιτά και καινοτόμα ιατρικά εφόδια· και συνεργάζονται για τη βελτίωση της πρόληψης, της αγωγής και της μεταθεραπευτικής φροντίδας σε περιπτώσεις νόσων όπως ο καρκίνος. Το κύριο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας είναι το πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (στο εξής: πρόγραμμα EU4Health).

2. Πρόγραμμα EU4Health

Το πρόγραμμα EU4Health θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/522[3] (στο εξής: κανονισμός EU4Health) με σκοπό τη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ και τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας σε όλες τις πολιτικές και τις δραστηριότητες της ΕΕ.

Οι στόχοι του προγράμματος[4] είναι ευρείς, ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας[5] και συνδέονται στενά με τους στόχους των νομοθετικών και μη νομοθετικών πρωτοβουλιών της ΕΕ στον τομέα της υγείας τις οποίες στηρίζει οικονομικά το πρόγραμμα. Οι τέσσερις γενικοί στόχοι είναι:

---

1 Άρθρο 3 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

2 Άρθρα 9 και 168 της ΣΛΕΕ και άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση Προγράμματος σχετικά με τη δράση της Ένωσης στον τομέα της υγείας [Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)] για την περίοδο 2021-2027 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2014 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 1).

4 Οι στόχοι για την υγεία από την αρχική πρόταση που υποβλήθηκε στο πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) διατηρήθηκαν με προτεραιότητα στην αντίδραση της ΕΕ και των κρατών μελών και στην ετοιμότητα για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων στον τομέα της υγείας μετά την πανδημία COVID-19.

5 Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Οικοδομώντας μια Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας: ετοιμότητα και ανθεκτικότητα απέναντι σε διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας [COM(2020) 724 final].

α) βελτίωση και προαγωγή της υγείας στην Ένωση ώστε να μειωθεί η επιβάρυνση από μεταδοτικές και μη μεταδοτικές νόσους, με τη στήριξη της προαγωγής της υγείας και της πρόληψης των ασθενειών, με τη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, με την προώθηση υγιεινών τρόπων ζωής και με την προώθηση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη·

β) προστασία των πολιτών της Ένωσης από σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας και ενίσχυση της ανταπόκρισης των συστημάτων υγείας και του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών για την αντιμετώπιση των σοβαρών διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας·

γ) βελτίωση της διαθεσιμότητας, της προσβασιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των φαρμάκων και των ιατροτεχνολογικών προϊόντων, καθώς και των προϊόντων που σχετίζονται με την κρίση, στην Ένωση, και υποστήριξη της καινοτομίας όσον αφορά τα εν λόγω προϊόντα·

δ) *ενίσχυση των συστημάτων υγείας μέσω της βελτίωσης της ανθεκτικότητάς τους και της αποδοτικής χρήσης των πόρων, ιδίως μέσω: i) υποστήριξη του ολοκληρωμένου και συντονισμένου έργου μεταξύ των κρατών μελών· ii) προώθηση της εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών και προώθηση ανταλλαγής δεδομένων· iii) ενίσχυση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης· iv) αντιμετώπιση των επιπτώσεων των δημογραφικών προκλήσεων και και v) προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού.*

Οι γενικοί στόχοι του άρθρου 3 του κανονισμού EU4Health επιδιώκονται μέσω των ακόλουθων ειδικών στόχων, για να διασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της ανθρώπινης υγείας σε όλες τις ενωσιακές πολιτικές και δραστηριότητες με τήρηση της προσέγγισης «Μία υγεία», εφόσον απαιτείται:

α) σε συνέργεια με άλλες σχετικές δράσεις της Ένωσης, στήριξη δράσεων για την πρόληψη των νόσων, την προαγωγή της υγείας και την αντιμετώπιση των καθοριστικών παραγόντων της υγείας, μεταξύ άλλων με τη μείωση των βλαβών στην υγεία λόγω χρήσης παράνομων ναρκωτικών και εθισμού, στήριξη δράσεων για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, βελτίωσης των γνώσεων σε θέματα υγείας, βελτίωσης των δικαιωμάτων των ασθενών και της ασφάλειας των ασθενών, ποιότητας της φροντίδας και της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και στήριξη δράσεων για τη βελτίωση της παρακολούθησης, της διάγνωσης και της θεραπείας των μεταδοτικών και μη μεταδοτικών νόσων, ιδίως του καρκίνου και του παιδιατρικού καρκίνου, αλλά και στήριξη δράσεων για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας, με ιδιαίτερη προσοχή στα νέα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και στις προκλήσεις που ενέχει η μακροχρόνια φροντίδα, για να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας στην Ένωση·

β) ενίσχυση της ικανότητας της Ένωσης για πρόληψη, ετοιμότητα και ταχεία αντιμετώπιση σοβαρών διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας, σύμφωνα με τη σχετική ενωσιακή νομοθεσία, και βελτίωση της διαχείρισης κρίσεων στον τομέα της υγείας μεταξύ άλλων κυρίως μέσω του συντονισμού, της παροχής και της ανάπτυξης ικανοτήτων υγειονομικής περίθαλψης έκτακτης ανάγκης, της υποστήριξης της συλλογής δεδομένων, της ανταλλαγής πληροφοριών, της επιτήρησης, του συντονισμού των δοκιμών αντοχής των

εθνικών συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και της ανάπτυξης προτύπων για ποιοτική υγειονομική περίθαλψη σε εθνικό επίπεδο·

γ) υποστήριξη δράσεων για την ενίσχυση της διαθεσιμότητας, της προσβασιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων, καθώς και των αναγκαίων για την αντιμετώπιση κρίσεων προϊόντων, με ενθάρρυνση της βιώσιμης παραγωγής και των αλυσίδων εφοδιασμού, καθώς και της καινοτομίας στην Ένωση, ενώ παράλληλα θα υποστηρίζεται η συνετή και αποδοτική χρήση των φαρμάκων, ιδίως των αντιμικροβιακών, η ανάπτυξη φαρμάκων που είναι λιγότερο επιβλαβή για το περιβάλλον, καθώς και η φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή και διάθεση φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων·

δ) σε συνέργεια με άλλα μέσα, προγράμματα και ταμεία της Ένωσης, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών, και σε στενή συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς της Ένωσης, υποστήριξη δράσεων που συμπληρώνουν την εθνική αποθεματοποίηση βασικών προϊόντων για την αντιμετώπιση κρίσεων, σε επίπεδο Ένωσης, όπου συντρέχει περίπτωση·

ε) σε συνέργεια με άλλα μέσα, προγράμματα και ταμεία της Ένωσης, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και σε στενή συνεργασία με το ECDC, δημιουργία δομής και πόρων κατάρτισης για τη δημιουργία αποθέματος ιατρικού, υγειονομικού και υποστηρικτικού προσωπικού που διατίθεται εθελοντικά από τα κράτη μέλη για την κινητοποίησή του σε περίπτωση κρίσης στον τομέα της υγείας·

στ) ενίσχυση της χρήσης και της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων υγείας για την παροχή υγειονομικής περίθαλψης και για έρευνα και καινοτομία, προώθηση της υιοθέτησης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών, καθώς και του ψηφιακού μετασχηματισμού των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την υγεία·

ζ) βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτική, επικεντρωμένη στον ασθενή υγειονομική περίθαλψη βάσει αποτελεσμάτων και σε συναφείς υπηρεσίες φροντίδας, με στόχο την επίτευξη καθολικής υγειονομικής κάλυψης·

η) υποστήριξη της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της επιβολής και, όπου είναι αναγκαίο, της αναθεώρησης της ενωσιακής νομοθεσίας για την υγεία και υποστήριξη της παροχής έγκυρων, αξιόπιστων και συγκρίσιμων υψηλής ποιότητας δεδομένων για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και την παρακολούθηση και προώθηση της χρήσης εκτιμήσεων για τις επιπτώσεις άλλων σχετικών ενωσιακών πολιτικών στην υγεία·

θ) υποστήριξη της ολοκληρωμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και ιδίως των συστημάτων υγείας τους, περιλαμβανομένης και της εφαρμογής πρακτικών πρόληψης υψηλού αντικτύπου, υποστήριξη των εργασιών σχετικά με την ΑΤΥ, και ενίσχυση και κλιμάκωση της δικτύωσης μέσω των ΕΔΑ και άλλων διακρατικών δικτύων, μεταξύ άλλων στον τομέα των νόσων εκτός των σπάνιων νόσων, με σκοπό να αυξηθεί η κάλυψη των ασθενών και η βελτίωση της αντιμετώπισης των νόσων χαμηλού επιπολασμού και των σύνθετων μεταδοτικών και μη μεταδοτικών νόσων·

ι) *υποστήριξη των παγκόσμιων δεσμεύσεων και πρωτοβουλιών στον τομέα της υγείας με την ενίσχυση της στήριξης της Ένωσης σε δράσεις διεθνών οργανισμών, ιδίως δράσεων του ΠΟΥ [Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας], και προώθηση της συνεργασίας με τρίτες χώρες.*

Ο **αρχικός προϋπολογισμός ύψους 5,8 δισ. EUR** για τα έτη 2021-2027 που προβλέπεται στο άρθρο 5 του κανονισμού EU4Health **μειώθηκε σε 4,6 δισ. EUR**[6] κατά την αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027[7]. Τα ανακατανεμηθέντα κονδύλια διατέθηκαν, μεταξύ άλλων, για την κάλυψη των άμεσων αναγκών της Ουκρανίας, την ανάκαμψη και τη στήριξη της ευρωπαϊκής πορείας της· για την αντιμετώπιση των αναγκών που σχετίζονται με τις μεταναστευτικές πιέσεις· για την ενίσχυση των παγκόσμιων συμπράξεων· και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Σύμφωνα με τον κανονισμό EU4Health, τουλάχιστον το 20 % του προϋπολογισμού του προγράμματος πρέπει να προορίζεται για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη νόσων. Το πρόγραμμα δεν θα πρέπει να επενδύει περισσότερο από 12,5 % σε δημόσιες συμβάσεις για τη συμπλήρωση των εθνικών αποθεμάτων βασικών προϊόντων αναγκαίων για την αντιμετώπιση κρίσεων, έως 12,5 % για τη στήριξη παγκόσμιων δεσμεύσεων και διεθνών πρωτοβουλιών για την υγεία και 8 % κατ' ανώτατο όριο για την κάλυψη διοικητικών δαπανών[8].

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος EU4Health εκτελείται μέσω **ετήσιων προγραμμάτων εργασίας**[9] που εγκρίνονται από την Επιτροπή κατόπιν θετικής γνώμης των κρατών μελών στην επιτροπή του προγράμματος EU4Health και με βάση τις απόψεις των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών. Ο ετήσιος προγραμματισμός του EU4Health βασίζεται στην ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά την απόσταση μεταξύ της τρέχουσας κατάστασης υλοποίησης και των στόχων του προγράμματος. Οι προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις του ετήσιου προγράμματος εργασίας λαμβάνουν υπόψη τη συμβολή των ενδιαφερόμενων μερών και αναπτύσσονται σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλιστεί η υλοποίηση των συνολικών στόχων της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της υγείας.

Το πρόγραμμα υλοποιείται κυρίως μέσω **άμεσης διαχείρισης** με τις αρχές των κρατών μελών, την ακαδημαϊκή κοινότητα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα ερευνητικά ιδρύματα, τα νοσοκομεία, την κοινωνία των πολιτών και άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς. Ορισμένα καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού ανατίθενται μέσω **έμμεσης διαχείρισης** σε φορείς όπως διεθνείς οργανισμοί ή σε όργανά τους [τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), τη Διεθνή Ομοσπονδία Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)], στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

---

6 Ο αρχικός προϋπολογισμός του προγράμματος EU4Health ανερχόταν σε 5,775 δισ. EUR. Οι αναθεωρήσεις του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου τον μείωσαν κατά 1 δισ. EUR. Επιπλέον, υπήρξαν καθαρές μειώσεις για την αντιστάθμιση των ενισχύσεων των οργανισμών κατά 253 εκατ. EUR και καθαρές αυξήσεις κατά περίπου 40 εκατ. EUR, με αποτέλεσμα συνολικό προϋπολογισμό ύψους 4,562 δισ. EUR.

7 Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/765 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 έως 2027 (EE L, 2024/765, 29.2.2024).

8 Άρθρο 5 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/522.

9 Η ετήσια απόφαση χρηματοδότησης, η οποία αποτελεί το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας για την υλοποίηση του προγράμματος EU4Health για ένα συγκεκριμένο έτος, παρατίθεται στο παράρτημα Ι της εκτελεστικής απόφασης της Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού EU4Health σχετικά με την «εφαρμογή του προγράμματος».

και σε άλλους οργανισμούς[10]. Το πρόγραμμα μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση με οποιαδήποτε από τις μορφές που καθορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό, ιδίως επιχορηγήσεις, βραβεία και δημόσιες συμβάσεις.

Για τις **επιχορηγήσεις**, το **ποσοστό συγχρηματοδότησης** είναι **έως 60 %** και, **σε περίπτωση εξαιρετικής χρησιμότητας, έως 80 %**. Στην περίπτωση άμεσων επιχορηγήσεων με αποδέκτες τα **Ευρωπαϊκά Δίκτυα Αναφοράς (ΕΔΑ)**, **άλλα διακρατικά δίκτυα** που προβλέπονται από το δίκαιο της ΕΕ και τον **ΠΟΥ**, οι επιχορηγήσεις αυτές μπορούν να ανέρχονται **έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών**.

Οι **δημόσιες συμβάσεις** μπορούν να ανατίθενται σε οποιαδήποτε νομική οντότητα πληροί τις απαιτήσεις που ορίζονται στο εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο.

Οι επιλέξιμοι δικαιούχοι του προγράμματος είναι, μεταξύ άλλων, οι εθνικές ή περιφερειακές διοικήσεις (υγείας) των κρατών μελών ή των συνδεδεμένων χωρών, ερευνητικοί φορείς, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ιδιωτικοί και μη κερδοσκοπικοί φορείς[11].

Η **Επιτροπή έχει υπογράψει συμφωνίες σύνδεσης του προγράμματος EU4Health με την Ουκρανία, τη Μολδαβία, το Μαυροβούνιο και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη**, οι οποίες επιτρέπουν στις εν λόγω χώρες να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση από το EU4Health. Η σύνδεση της **Νορβηγίας** και της **Ισλανδίας** (χώρες ΕΟΧ-ΕΖΕΣ) με το πρόγραμμα EU4Health διέπεται από το πρωτόκολλο 31 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο σχετικά με τη συνεργασία σε ειδικούς τομείς εκτός του πλαισίου των τεσσάρων ελευθεριών.

3. Προσέγγιση και μεθοδολογία ενδιάμεσης αξιολόγησης

Κριτήρια και πλαίσιο αξιολόγησης

Η ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης του προγράμματος EU4Health αποτελεί νομική υποχρέωση σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού EU4Health και συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που παρουσιάζει τα διαθέσιμα στοιχεία. Η ενδιάμεση αξιολόγηση εκτιμά: την **αποτελεσματικότητα** και την **αποδοτικότητα** του προγράμματος· τη **συνοχή** εντός του προγράμματος και με άλλες σχετικές χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες της ΕΕ και συναφείς πολιτικές· την **ενωσιακή προστιθέμενη αξία** των χρηματοδοτούμενων δράσεων· και τη **σημαντικότητα** των στόχων του προγράμματος. Η ενδιάμεση αξιολόγηση παρέχει πληροφορίες σχετικά με την εν εξελίξει υλοποίηση του προγράμματος EU4Health, θέτει το πλαίσιο για την επικείμενη τελική αξιολόγηση και παρέχει πληροφορίες για τον προβληματισμό σχετικά με ένα δυνητικό διάδοχο πρόγραμμα για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ).

Η περίοδος αξιολόγησης

[10] Άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2024, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (αναδιατύπωση) (ΕΕ L, 2024/2509, 26.9.2024).

[11] Άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/522.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση μετρά την πρόοδο του προγράμματος από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως τις 30 Απριλίου 2024 (καταληκτική ημερομηνία), στα 27 κράτη μέλη και σε 6 τρίτες χώρες οι οποίες είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα[12].

Η μεθοδολογία της αξιολόγησης

Η ενδιάμεση αξιολόγηση, όπως περιγράφεται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 του κανονισμού EU4Health[13], βασίζεται σε δεδομένα εκροών και αποτελεσμάτων από περιορισμένο αριθμό δράσεων που έχουν ολοκληρωθεί έως την καταληκτική ημερομηνία. Κατά συνέπεια, τα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τα αποτελέσματα ήταν περιορισμένα και δεν υπήρχαν καθόλου στοιχεία για τις επιπτώσεις. Οι παρεμβάσεις της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας συχνά περιλαμβάνουν πολλές συνιστώσες και ενδιαφερόμενα μέρη και συμπληρώνουν τις παρεμβάσεις των κρατών μελών. Αυτό μπορεί να δυσχεράνει την απομόνωση των αποτελεσμάτων συγκεκριμένων δράσεων και την ακριβή αξιολόγηση του αντικτύπου τους. Η διαπίστωση αιτιώδους συνάφειας μεταξύ εισροών, εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων σε μια παρέμβαση της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας είναι δύσκολη λόγω του πολύπλοκου και πολύπλευρου χαρακτήρα των εν λόγω παρεμβάσεων, όπου πολλαπλές μεταβλητές και εξωτερικοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα.

Η αξιολόγηση βασίζεται σε πρόσθετα στοιχεία που παρασχέθηκαν από εξωτερική μελέτη που διενεργήθηκε μεταξύ Δεκεμβρίου 2023 και Οκτωβρίου 2024. Τα δεδομένα που συλλέγονται σε επίπεδο προγράμματος και έργου συμπληρώνονται με περιπτωσιολογικές μελέτες, αποδεικτικά στοιχεία που συλλέγονται διαδικτυακά από τα ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και μέσω συνεντεύξεων και ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. Η ανάλυση δεδομένων περιλαμβάνει σύγκριση με το βασικό σενάριο και τους στόχους, ανάλυση κόστους-οφέλους στο μέτρο του δυνατού και χαρτογράφηση των διαδρομών των πελατών. Διενεργήθηκε ανάλυση των «μεγατάσεων» (όπως η δημογραφική αλλαγή, η ψηφιοποίηση κ.λπ.) προκειμένου να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις παρεμβάσεις στα συστήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα.

4. Κύρια πορίσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης

Κατά τον χρόνο της ενδιάμεσης αξιολόγησης, τα διαθέσιμα στοιχεία περιορίζονται στα πρώτα αποτελέσματα των χρηματοδοτούμενων δράσεων και οι επιπτώσεις των εν λόγω δράσεων δεν έχουν ακόμη γίνει αισθητές. Τα αρχικά πορίσματα από 26 επιχορηγήσεις και 136 δημόσιες συμβάσεις δείχνουν ότι η προσέγγιση για τη συλλογή δεδομένων είναι αξιόπιστη και ότι η μεθοδολογία αξιολόγησης παρέχει ισχυρή βάση για την επίτευξη της τελικής αξιολόγησης.

Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα

Η διακυβέρνηση του προγράμματος EU4Health θεσπίστηκε εγκαίρως και επέτρεψε την ταχεία και αποτελεσματική εξέλιξη της διαδικασίας προγραμματισμού κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Η διαδικασία προγραμματισμού του EU4Health αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την ευθυγράμμιση των δραστηριοτήτων του προγράμματος με

[12] Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Ισλανδία, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Νορβηγία και Ουκρανία.
[13] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522.

τους πρωταρχικούς στόχους του. Ο συντονισμός μεταξύ των δύο εποπτευουσών Γενικών Διευθύνσεων (ΓΔ), της Γενικής Διεύθυνσης Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (ΓΔ SANTE) και της Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA), του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού για την Υγεία και τον Ψηφιακό τομέα (HaDEA), καθώς και η ενεργός συμμετοχή των κρατών μελών σε συντονιστικές επιτροπές και διαδικασίες ανάπτυξης προγραμμάτων, έχουν διασφαλίσει ότι οι δράσεις καλύπτουν επείγουσες ανάγκες δημόσιας υγείας και ευθυγραμμίζονται με ευρύτερες στρατηγικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας. Τα ετήσια προγράμματα εργασίας συνέβαλαν αποτελεσματικά στη μετουσίωση των γενικών στόχων του προγράμματος EU4Health σε συγκεκριμένες δράσεις, με σαφή κατανομή των πόρων σε τομείς προτεραιότητας, όπως η ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, η ηλεκτρονική υγεία (eHealth) και η πρόληψη νόσων. Το πρώτο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας για το 2021 εγκρίθηκε περίπου τρεις μήνες μετά την έκδοση του κανονισμού EU4Health. Ο προγραμματισμός διεξήχθη παράλληλα για τα προγράμματα εργασίας του 2021 και του 2022, τα οποία εγκρίθηκαν μετά από περίπου δέκα μήνες προπαρασκευαστικής περιόδου. Ο προγραμματισμός για το 2023 και το 2024 ακολούθησε τακτικότερους κύκλους προγραμματισμού, με έγκαιρη έγκριση των προγραμμάτων εργασίας και αποτελεσματική διαδικασία τροποποίησης.

Όλες οι δράσεις που είχαν προγραμματιστεί για το 2021, το 2022 και το 2023 και ανατέθηκαν στον HaDEA από τις εποπτεύουσες ΓΔ δρομολογήθηκαν με επιτυχία. Κατά συνέπεια, υπογράφηκαν 726 συμβάσεις (που καλύπτουν όλες αυτές τις δράσεις για τα εν λόγω τρία έτη) με 1 274 νομικές οντότητες, όπως: υπουργεία Υγείας· εθνικές, περιφερειακές και άλλες δημόσιες αρχές· οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης και έρευνας στον τομέα της υγείας· και μη κερδοσκοπικές και ιδιωτικές οντότητες. Τα περισσότερα κονδύλια του EU4Health εκταμιεύθηκαν μέσω επιχορηγήσεων και δημόσιων συμβάσεων. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν συμφωνίες συνεισφοράς για τη στήριξη των παγκόσμιων προτεραιοτήτων στον τομέα της υγείας. Έως τον Απρίλιο του 2024, είχαν προγραμματιστεί περίπου 2,63 δισ. EUR από τον συνολικό προϋπολογισμό του προγράμματος EU4Health (5,8 δισ. EUR για τα έτη 2021-2027) και είχαν δεσμευτεί πραγματικά 1,39 δισ. EUR.

Το πρόγραμμα εργασίας του προγράμματος EU4Health έχει **τέσσερα «σκέλη»**: *ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων· προώθηση της υγείας και πρόληψη ασθενειών· συστήματα υγείας και εργατικό δυναμικό στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης·* και τον *ψηφιακό τομέα*. Ο *καρκίνος* θεωρείται οριζόντιο σκέλος.

Οι δικαιούχοι επιχορηγήσεων από 22 χώρες[14] είναι κυρίως εθνικές ή περιφερειακές αρχές που ορίζονται από τη χώρα καταγωγής τους για να συμμετέχουν σε κοινές δράσεις ή να λαμβάνουν άλλες άμεσες επιχορηγήσεις. Οι άλλοι δικαιούχοι επιχορηγήσεων είναι οργανισμοί δημόσιας υγείας (όπως μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, ερευνητικοί οργανισμοί, ΜΚΟ κ.λπ.).

[14] Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Νορβηγία, Ουγγαρία, Ουκρανία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία.

Κατά την περίοδο 2021-2024, 255 ΜΚΟ έλαβαν επιχορηγήσεις δράσης και συμμετείχαν σε 55 έργα, απορροφώντας 41,2 εκατ. EUR. Επιπλέον, 27 ΜΚΟ έλαβαν επιχορηγήσεις λειτουργίας, απορροφώντας 23,2 εκατ. EUR.

Συνολικά 94 νομικές οντότητες από 18 κράτη μέλη[15] επωφελήθηκαν από κεφάλαια μέσω δημόσιων συμβάσεων μεταξύ 2021 και 2024. Η μεγαλύτερη δημόσια σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του σκέλους της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων. Η εν λόγω σύμβαση περιλαμβάνει τη διασφάλιση συνεχώς θερμών εγκαταστάσεων (έργο EU FAB) για την παραγωγή εμβολίων και την ανάπτυξη ΤΠ για την ενίσχυση των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, μοντελοποίησης, προσομοίωσης και πρόβλεψης[16]. Από τον συνολικό προϋπολογισμό ύψους 396,4 εκατ. EUR, έξι κράτη μέλη[17] έχουν απορροφήσει το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων δημόσιων συμβάσεων με τουλάχιστον 22 εκατ. EUR ανά κράτος μέλος.

Οι επιχορηγήσεις και οι δημόσιες συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών επέτρεψαν στοχευμένες δράσεις στο πλαίσιο όλων των σκελών του προγράμματος εργασίας. Ο συνολικός προϋπολογισμός που δεσμεύτηκε έως την καταληκτική ημερομηνία ανέρχεται σε 1,39 δισ. EUR. Η άμεση διαχείριση περιλαμβάνει επιχορηγήσεις ύψους 741,84 εκατ. EUR και δημόσιες συμβάσεις ύψους 420,44 εκατ. EUR. Η έμμεση διαχείριση περιλαμβάνει τα υπόλοιπα 227,72 εκατ. ευρώ. Οι κοινές δράσεις και άλλες άμεσες επιχορηγήσεις προς τα κράτη μέλη φέρνουν σε επαφή τις εθνικές αρχές, διευκολύνοντας και ενισχύοντας τη συνεργασία, την ανάπτυξη ικανοτήτων και τη μεταφορά γνώσεων. Στις δημόσιες συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών συμμετέχουν πάροχοι του ιδιωτικού τομέα, κυρίως από τα κράτη μέλη και, σε ορισμένες περιπτώσεις, από άλλες χώρες[18], διεθνείς οργανισμούς[19] ή υπηρεσίες της Επιτροπής[20]. Οι συμφωνίες συνεισφοράς με διεθνείς οργανισμούς διευκόλυναν την υλοποίηση πρωτοβουλιών, μεταξύ άλλων και πέραν των συνόρων της ΕΕ, όπως η αντιμετώπιση των συνεπειών για την υγεία από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ή οι δράσεις ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων με σκοπό την αντιμετώπιση αναδυόμενων διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας στον τόπο καταγωγής, όπως στην Αφρική στην περίπτωση του ιού της ευλογιάς των πιθήκων.

Έως την καταληκτική ημερομηνία, οι **κοινές δράσεις διευκόλυναν τη συνεργασία 499 οργανισμών με όλο το φάσμα των ευρωπαϊκών χωρών και το 40 % του συνόλου των οργανισμών συμμετείχαν σε περισσότερες από μία κοινές δράσεις.** Τα *κριτήρια εξαιρετικής χρησιμότητας* έχουν αποδείξει τη σημασία τους ως μηχανισμού χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος EU4Health, παρέχοντας αυξημένη χρηματοδοτική στήριξη (συνεισφορά της ΕΕ έως 80 %) για δράσεις στις οποίες συμμετέχουν τουλάχιστον 14 κράτη μέλη, από τα οποία τουλάχιστον 4 είναι χώρες των οποίων το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά

15 Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία και Τσεχία.

16 ATHINA –Advanced Technology for Health Intelligence and Action IT System (Σύστημα ΤΠ προηγμένης τεχνολογίας για πληροφορίες και δράση στον τομέα της υγείας).

17 Βέλγιο, Δανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο.

18 Ηνωμένες Πολιτείες.

19 ΠΟΥ· επιχορήγηση για την Αφρικανική Εταιρεία Εργαστηριακής Ιατρικής.

20 Κοινό Κέντρο Ερευνών.

κάτοικο είναι χαμηλότερο από το 90 % του μέσου όρου της ΕΕ[21] ή των οποίων το 30 % του προϋπολογισμού δράσης διατίθεται σε τέτοιες χώρες.

Ο **διοικητικός φόρτος** εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση, ιδίως για τα μικρότερα κράτη μέλη και τις ΜΚΟ. Αυτό περιλαμβάνει πολύπλοκες απαιτήσεις για την υποβολή αιτήσεων και εκθέσεων, οι οποίες ενδέχεται να αποθαρρύνουν τη συμμετοχή. Η βελτίωση της διαφάνειας και της αποδοτικότητας των διαδικασιών διαχείρισης των δημόσιων συμβάσεων, για παράδειγμα, μέσω βελτιωμένων ψηφιακών εργαλείων, θα μπορούσε να μειώσει τις καθυστερήσεις και να αυξήσει την ικανοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών.

Το **πρόγραμμα έχει ήδη σημειώσει σημαντική πρόοδο σε αυτό το ενδιάμεσο στάδιο.**

Το πρόγραμμα συμβάλλει στην **πρόληψη νόσων και στην προαγωγή της υγείας** στηρίζοντας πολύ αποτελεσματικά την υλοποίηση της πρωτοβουλίας **«Υγιέστεροι μαζί» — πρωτοβουλία της ΕΕ για τις μη μεταδοτικές νόσους (ΜΜΝ)**[22]**,** όπως καταδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από το κοινό έργο των κρατών μελών[23]. Επιπλέον, η νομική υποχρέωση να διατεθεί τουλάχιστον το 20 % του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος σε δράσεις πρόληψης νόσων και προαγωγής της υγείας έχει εκπληρωθεί έως το 2024[24]. **Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση των δικτύων υγειονομικής περίθαλψης.** Τα ΕΔΑ, τα οποία παρέχουν εξειδικευμένη περίθαλψη για σπάνιες νόσους, περιλαμβάνουν πλέον 1 619 παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, σημειώνοντας έως την καταληκτική ημερομηνία αύξηση κατά 40 % σε σύγκριση με το 2021. Η επέκταση αυτή είχε απτό αντίκτυπο, δεδομένου ότι, έως το 2024, 2,24 εκατομμύρια ασθενείς που πάσχουν από σπάνιες νόσους είχαν λάβει συμβουλές εμπειρογνωμόνων σχετικά με τις καταλληλότερες διαγνώσεις και θεραπείες. Οι **πρωτοβουλίες για την ψηφιακή υγεία προωθούν επίσης**, μέσω της εφαρμογής του MyHealth@EU, την υποδομή που καθιστά δυνατή τη διασυνοριακή συνέχεια της περίθαλψης παρέχοντας πρόσβαση σε περιλήψεις ασθενών και ηλεκτρονικές παρουσιάσεις και προετοιμάζει το έδαφος για τον ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων για την υγεία. Το έργο αυτό κατέστη δυνατό μέσω 44 βασικών έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα, διασφαλίζοντας καλύτερη πρόσβαση σε δεδομένα υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ και την καλύτερη διαχείρισή τους. Η **καινοτομία και η προσβασιμότητα** σε ιατρικά αντίμετρα υποστηρίχθηκαν περαιτέρω από επένδυση ύψους 104 εκατ. EUR με στόχο να σημειωθεί μεγαλύτερη πρόοδος στον τομέα, συμπεριλαμβανομένων κινήτρων για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε αντιβιοτικά. Επιπλέον, στο πλαίσιο του EU FAB, έξι οικονομικοί φορείς έχουν εξασφαλίσει ικανότητες παρασκευής ώστε να διασφαλίζεται ότι τα εμβόλια μπορούν να παράγονται πλήρως εντός της ΕΕ σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Εν τω μεταξύ, στο πλαίσιο της καταπολέμησης του καρκίνου, τα κράτη μέλη προσαρμόζουν και εγκρίνουν τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον προσυμπτωματικό έλεγχο και τη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, και το σύστημα

[21] Άρθρο 8 παράγραφος 3 του κανονισμού EU4Health.

[22] Υγιέστεροι μαζί — πρωτοβουλία της ΕΕ για τις μη μεταδοτικές νόσους.

[23] Joint Action Prevent Non-Communicable Diseases (JA PreventNCD, Κοινή δράση για την πρόληψη των μη μεταδοτικών νόσων) και Joint Action on Cardiovascular diseases and Diabetes (JACARDI, Κοινή δράση για τα καρδιαγγειακά νοσήματα και τον διαβήτη).

[24] Το άρθρο 5 του κανονισμού EU4Health για τον προϋπολογισμό περιλαμβάνει προβλέψεις για τη δέσμευση τουλάχιστον του 20 % του συνολικού προϋπολογισμού του EU4Health για δράσεις προώθησης της υγείας και πρόληψης νόσων.

ερωτήσεων και απαντήσεων έχει ολοκληρωθεί και είναι έτοιμο προς εφαρμογή αφού δοκιμαστεί σε εννέα κράτη μέλη. Και αυτό συνιστά μια πολύ σημαντική εξέλιξη μετά τη σύσταση του Συμβουλίου του 2022 σχετικά με τον προσυμπτωματικό έλεγχο του καρκίνου. Επιπλέον, τον Ιανουάριο του 2024, ως απάντηση στον αυξανόμενο κίνδυνο διασυνοριακών παθογόνων παραγόντων, 23 κράτη μέλη άρχισαν να εφαρμόζουν **σύστημα επιτήρησης στο πλαίσιο της προσέγγισης «Μία υγεία»**, ενισχύοντας την ετοιμότητα της ΕΕ έναντι απειλών κατά της υγείας που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα. Ομοίως, στο πλαίσιο της κοινής δράσης της ΕΕ για την ολοκληρωμένη επιτήρηση των λυμάτων για τη δημόσια υγεία (EE-WISH) συμμετείχαν επίσης 26 χώρες με σκοπό να βελτιώσουν την ικανότητά τους να προλαμβάνουν, να προετοιμάζονται και να αντιδρούν ταχέως σε σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας μέσω της επιτήρησης των λυμάτων.

Η συλλογή δεδομένων του προγράμματος πραγματοποιείται μέσω 52 δεικτών, οι οποίοι περιγράφονται στο πλαίσιο της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του προγράμματος EU4Health (PPMEF)[25]. Οι δείκτες παρακολουθούν τις εισροές, τις εκροές, τα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο. Εννέα καθορισμένοι *βασικοί δείκτες επιδόσεων* σχετίζονται με εμβληματικές πολιτικές για την υγεία και αποτυπώνουν τα βασικά επιτεύγματα στις ετήσιες εκθέσεις επιδόσεων[26].

Η ετήσια ανάλυση επιδόσεων του 2023 (η τελευταία διαθέσιμη πριν από την καταληκτική ημερομηνία της ενδιάμεσης αξιολόγησης στις 30 Απριλίου 2024) δείχνει ότι οι συνολικές επιδόσεις του προγράμματος βρίσκονται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των στόχων του.

Οι *εννέα βασικοί δείκτες επιδόσεων* δείχνουν αξιοσημείωτη πρόοδο. Ο στόχος για το 2027 έχει ήδη ξεπεραστεί το 2024 για τον δείκτη που αφορά τα ΕΔΑ και τον δείκτη που αφορά τον αριθμό των κρατών μελών που εφαρμόζουν βέλτιστες πρακτικές για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη νόσων. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες (30) έχουν λάβει μέτρα για την ανάπτυξη των οικείων σχεδίων ετοιμότητας και αντίδρασης σε σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας. Αρκετά κοντά βρισκόμαστε για την επίτευξη του ορόσημου για το 2024 όσον αφορά τον βασικό δείκτη επιδόσεων «Αριθμός καταρτισμένου προσωπικού στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και της δημόσιας υγείας» και σε καλό δρόμο για τέσσερις άλλους δείκτες[27].

Για παράδειγμα, τα ορόσημα για το 2024 έχουν επιτευχθεί και μάλιστα ξεπεραστεί στο πλαίσιο διαφόρων σκελών. Καθώς προχωρά η υλοποίηση του προγράμματος, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε διάφορους δείκτες για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το 2027 σε βασικούς τομείς, όπως: ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων και αντίδραση· προαγωγή της υγείας και πρόληψη νόσων· καρκίνος· και αντιμετώπιση, μέσω των ΕΔΑ, των αναγκών των ασθενών που πάσχουν από σπάνιες νόσους.

Συνοχή

---

25 Βλ. παράρτημα I του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιδόσεων του προγράμματος EU4Health [SWD (2024) 223 final].

26 Βλ. παράρτημα 2 του SWD (2024) 223 final.

27 Για πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα επιδόσεων των δεικτών του προγράμματος EU4Health, βλ. (2024) Πίνακες δεδομένων επιδόσεων 2021-2027.

Ο σχεδιασμός του κανονισμού EU4Health είναι συνολικά ορθός και οι στόχοι είναι συνεκτικοί. Όλοι οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια και πληρότητα τις ανάγκες και τις προκλήσεις της ΕΕ στον τομέα της υγείας. Οι συνολικοί ειδικοί στόχοι επιτρέπουν τη χρηματοδότηση της εφαρμογής των υφιστάμενων προτεραιοτήτων της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ για την υγεία.

Το πρόγραμμα συνάδει με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης (rescEU), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ο Μηχανισμός Τεχνικής Υποστήριξης και ο Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη (NDICI-GE). Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» προωθεί την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της υγείας μέσω των πρωτοβουλιών της ομάδας 1 και της αποστολής της ΕΕ για τον καρκίνο, εστιαζόμενο στην πρόληψη νόσων και στην προαγωγή των συνεργειών με τις πολιτικές για τη δημόσια υγεία. Χρηματοδοτεί την έρευνα σε τομείς όπως οι λοιμώδεις νόσοι και ο καρκίνος, συμβάλλει στην ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην υγειονομική περίθαλψη και προωθεί την παγκόσμια συνεργασία στον τομέα της υγείας. Συμπράξεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», όπως εκείνες που επικεντρώνονται στον μετασχηματισμό των συστημάτων υγείας και στις σπάνιες νόσους, ενισχύουν το ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας στον τομέα της υγείας. Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» βελτιώνει τις ψηφιακές δεξιότητες στον τομέα της υγείας και συμβάλλει στη δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την υγεία με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε δεδομένα και της διαλειτουργικότητας. Επιπλέον, ταμεία όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το ERASMUS+, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης**,** η στήριξη των υποδομών υγείας, η ηλεκτρονική υγεία και η ανάπτυξη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Η συνοχή του προγράμματος EU4Health με άλλα ταμεία της ΕΕ διασφαλίζεται επίσης μέσω διυπηρεσιακής διαβούλευσης σχετικά με τα ετήσια προγράμματα εργασίας και διοργάνωσης κοινών εκδηλώσεων ενδιαφερόμενων μερών για την παρουσίαση έργων σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς (π.χ. ψυχική υγεία). Η συνοχή μεταξύ του προγράμματος EU4Health και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» είναι σημαντικότερη στην περίπτωση των δράσεων για τον καρκίνο[28]. Αυτό οφείλεται στη στενή ευθυγράμμιση που παρουσιάζει η αποστολή της ΕΕ για τον καρκίνο στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με το σκέλος του καρκίνου του EU4Health, η οποία διασφαλίζεται μέσω της κοινής διακυβέρνησης της αποστολής της ΕΕ για τον καρκίνο και του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου.

[28] Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συνοχή μεταξύ του προγράμματος EU4Health και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», βλ. ενότητα 4.1.3 Ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Υπάρχουν επίσης δυνατότητες συνέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του EU4Health. 15 δράσεις που αντιστοιχούν σε 23,5 εκατ. EUR στηρίζουν άμεσα τις προτεραιότητες της Πράσινης Συμφωνίας.

Ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Οι δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος EU4Health έχουν αποφέρει σημαντική ενωσιακή προστιθέμενη αξία μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων, του στρατηγικού σχεδιασμού και του καθορισμού προτεραιοτήτων και δράσεων για την επέκταση και την προώθηση καινοτόμων λύσεων και τη βέλτιστη χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Το πρόγραμμα EU4Health δρομολόγησε δράσεις ύψους 623 εκατ. EUR για την *ετοιμότητα έναντι κρίσεων και την υγειονομική ασφάλεια*, μεταξύ του Ιανουαρίου του 2021 και της καταληκτικής ημερομηνίας της ενδιάμεσης αξιολόγησης (30 Απριλίου 2024). Οι δράσεις αυτές βελτίωσαν την ικανότητα της ΕΕ να προλαμβάνει καλύτερα, να είναι καλύτερα προετοιμασμένη και να ανταποκρίνεται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας. Εξασφάλισαν επίσης την ικανότητα της ΕΕ να διασφαλίζει την πρόσβαση σε ιατρικά αντίμετρα. Στα παραδείγματα περιλαμβάνονται δραστηριότητες για την ανάπτυξη ιατρικών αντιμέτρων και τις δημόσιες συμβάσεις· τα Ευρωπαϊκά Εργαστήρια Αναφοράς ικανότητες επιτήρησης και συλλογής πληροφοριών· και συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης. Οι δράσεις αυτές είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση μελλοντικών διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας στην ΕΕ.

Έχουν διατεθεί 27 εκατ. EUR για τη στήριξη της συλλογής πληροφοριών μέσω ανοικτών πηγών, συστημάτων επιτήρησης των λυμάτων και ικανοτήτων αλληλούχησης και συλλογής πληροφοριών για επιδημίες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το πρόγραμμα έχει πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις για την άμεση στήριξη της *προαγωγής της υγείας και της πρόληψης των νόσων* (155,4 εκατ. EUR), ιδίως όσον αφορά τις ΜΜΝ (συμπεριλαμβανομένου του καρκίνου), την ψυχική υγεία, τις καρδιαγγειακές παθήσεις, τον διαβήτη, τις παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος και την προώθηση πιο υγιεινών τρόπων ζωής που αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στη μακροπρόθεσμη υγεία των πολιτών της ΕΕ. Οι δράσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο άλλων σκελών του προγράμματος περιλαμβάνουν επίσης δραστηριότητες προαγωγής της υγείας και πρόληψης των νόσων. Μαζί με την άμεση στήριξη σ' αυτόν τον τομέα παρέμβασης, έχουν προγραμματιστεί 536,7 εκατ. EUR για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των νόσων. Αυτό ανταποκρίνεται στη νομική δέσμευση ύψους 20 % που αναλήφθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού EU4Health.

Ψυχολογικές πρώτες βοήθειες και υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσφέρθηκαν σε 600 000 εκτοπισθέντες από την Ουκρανία σε 22 κράτη μέλη και 3 τρίτες χώρες

Το πρόγραμμα EU4Health έχει διαθέσει 239 εκατ. EUR σε δράσεις για την *ενίσχυση των εθνικών συστημάτων υγείας*, για παράδειγμα: μέσω της κοινής δράσης CIRCE για τη μεταφορά βέλτιστων πρακτικών στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη μεταξύ των κρατών μελών

της ΕΕ· με την αυξημένη χρηματοδότηση των Ευρωπαϊκών Δικτύων Αναφοράς (100,5 εκατ. EUR) και με την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, με βάση τα αποτελέσματα των προηγούμενων προγραμμάτων για την υγεία. Τα Ευρωπαϊκά Δίκτυα Αναφοράς, τα οποία δημιουργήθηκαν το 2017, συνέχισαν να διευκολύνουν και να ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και παρείχαν συμβουλές σχετικά με την καταλληλότερη διάγνωση και την καλύτερη διαθέσιμη αγωγή για τους ασθενείς που πάσχουν από σπάνιες νόσους. Το πρόγραμμα βελτίωσε επίσης την ετοιμότητα του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης μέσω στοχευμένων πρωτοβουλιών κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων, διασφαλίζοντας ότι τα κράτη μέλη είναι καλύτερα εξοπλισμένα για τη διαχείριση απότομης αύξησης της ζήτησης στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης.

Μεταξύ Νοεμβρίου 2023 και Απριλίου 2024 δημοσιεύθηκαν ηλεκτρονικές πληροφορίες προϊόντος για 15 φάρμακα στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης άδειας κυκλοφορίας, εξέλιξη που σηματοδοτεί την έναρξη ευρύτερης ψηφιοποίησης του ρυθμιστικού δικτύου.

Ο *ψηφιακός μετασχηματισμός των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης* (124,96 εκατ. EUR) σε ολόκληρη την ΕΕ έχει προχωρήσει μέσω των προπαρασκευαστικών εργασιών και της ανάπτυξης της υποδομής του ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την υγεία που υποστηρίζεται από το πρόγραμμα EU4Health. Αυτό επιτρέπει τη διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων υγείας και βελτιώνει την πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν πλέον ευκολότερη πρόσβαση στους φακέλους υγείας τους και μπορούν να λαμβάνουν συνεχή περίθαλψη όταν ταξιδεύουν στα διάφορα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη είναι επίσης καλύτερα συνδεδεμένα, γεγονός που οδηγεί σε πιο ολοκληρωμένες και αποδοτικές υποδομές υγειονομικής περίθαλψης σε ολόκληρη την ΕΕ. Η εστίαση του προγράμματος στη δευτερογενή χρήση των δεδομένων υγείας για την έρευνα και τη χάραξη πολιτικής έχει ως στόχο να καταστεί η ΕΕ πρωτοπόρος στην ιατρική έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Οι δράσεις που πραγματοποιούνται σε άλλα σκέλη του προγράμματος περιλαμβάνουν δραστηριότητες ψηφιακού μετασχηματισμού που συμβάλλουν από κοινού στις οριζόντιες προτεραιότητες της ΕΕ.

22 ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένων 20 κρατών μελών της ΕΕ, έλαβαν στήριξη για την ψηφιοποίηση των συστημάτων υγείας τους, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η γεωγραφική κάλυψη των υπηρεσιών MyHealth@EU, η διαλειτουργικότητα και/ή η πρόσβαση των ασθενών στα δικά τους δεδομένα υγείας.

Οι *επενδύσεις που στηρίζουν την εφαρμογή του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου* (220 εκατ. EUR) περιλαμβάνουν βασικές δράσεις για τη μείωση των παραγόντων κινδύνου για τον καρκίνο, τη βελτίωση της κάλυψης του εμβολιασμού και του

προσυμπτωματικού ελέγχου και τη βελτίωση των μητρώων καρκίνου μέσω της ενίσχυσης της συλλογής δεδομένων, συμβάλλοντας έτσι αποτελεσματικά στην έγκαιρη ανίχνευση και σε αποτελεσματικότερες στρατηγικές θεραπείας. Έχει σημειωθεί πρόοδος σε διάφορους άλλους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά το Κέντρο Γνώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Καρκίνο[29], το ευρωπαϊκό μητρώο ανισοτήτων όσον αφορά τον καρκίνο[30] και το δίκτυο της ΕΕ που συνδέει αναγνωρισμένα εθνικά ολοκληρωμένα κέντρα για τον καρκίνο και νέα δίκτυα εμπειρογνωσίας. Το δίκτυο της ΕΕ είναι συνδεδεμένο με ολόκληρη την ευρωπαϊκή ογκολογική κοινότητα για συγκεκριμένους, δύσκολους τομείς του καρκίνου που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη διασυνοριακή συνεργασία.

Τον Δεκέμβριο του 2023 δημοσιεύθηκαν 29 προφίλ καρκίνου απ' όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και από την Ισλανδία και τη Νορβηγία, στα οποία επισημαίνονται τα βασικά επιτεύγματα και προκλήσεις όσον αφορά την πρόληψη και την περίθαλψη του καρκίνου.

Η στήριξη της *στρατηγικής της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία*[31] ανέρχεται σε 61,5 εκατ. EUR[32], εκ των οποίων περίπου 50 εκατ. EUR έχουν δεσμευτεί για δράσεις όπως η ενίσχυση της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Μια εν εξελίξει μελέτη αποσκοπεί στον σχεδιασμό και τη δοκιμή ενός πλαισίου παρακολούθησης για την αξιολόγηση της προόδου και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής της στρατηγικής της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία. Με τη στήριξη της χρηματοδότησης του προγράμματος EU4Health, τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες ενισχύουν τον ρόλο της ΕΕ στην παγκόσμια υγεία και βελτιώνουν τον συντονισμό των δράσεων μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Οι παγκόσμιες δεσμεύσεις και οι πρωτοβουλίες για την υγεία που έχουν συναφθεί με διεθνείς εταίρους, όπως ο ΠΟΥ και οι σύλλογοι του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου, έχουν αντιμετωπίσει, μεταξύ άλλων, τις συνέπειες για την υγεία από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία και τις ανάγκες των προσφύγων.

Σημαντικότητα

Από τα πορίσματα της μελέτης που συνοδεύει την αξιολόγηση, η οποία δημοσιεύτηκε μαζί με την παρούσα έκθεση, προκύπτει ότι **όλοι οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος EU4Health ήταν ιδιαίτερα σημαντικοί**, αντικατοπτρίζοντας με ακρίβεια και πληρότητα τις ανάγκες και τις προκλήσεις στον τομέα της υγείας που υπήρχαν το 2021, όταν δημιουργήθηκε το πρόγραμμα. Η μελέτη διαπίστωσε ότι οι ειδικοί στόχοι ευθυγραμμίζονταν επαρκώς με τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ για τη δημόσια υγεία για την περίοδο 2019-2024, οι οποίες

29 Κέντρο Γνώσης για τον Καρκίνο

30 Ευρωπαϊκό μητρώο ανισοτήτων όσον αφορά τον καρκίνο.

31 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΥΓΕΙΑ - Καλύτερη υγεία για όλους σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο.

32 Για την παρούσα ενδιάμεση αξιολόγηση, ως χρηματοδοτική στήριξη για τη στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία νοείται ο συνολικός προϋπολογισμός δράσεων για την υλοποίηση του ειδικού στόχου ι) του EU4Health — στήριξη παγκόσμιων δεσμεύσεων και πρωτοβουλιών για την υγεία.

περιλαμβάνουν τη βελτίωση της προσφοράς οικονομικά προσιτών φαρμάκων, τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του νέου κανονιστικού πλαισίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και την πρόταξη της ηλεκτρονικής υγείας[33].

Κατά την περίοδο 2021-2024, το πρόγραμμα **EU4Health παρέμεινε πολύ σημαντικό όσον αφορά τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας**, όπως: πρόληψη, ετοιμότητα και αντίδραση σε περίπτωση κρίσεων στον τομέα της υγείας· εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371 σχετικά με σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας[34]· ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου[35]· η πρωτοβουλία «Υγιέστεροι μαζί»[36]· η φαρμακευτική στρατηγική της ΕΕ[37]· η στήριξη των εργασιών αξιολόγησης των τεχνολογιών υγείας και η οικοδόμηση του ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την υγεία[38].

Οι δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν στα ετήσια προγράμματα εργασίας του 2021, του 2022, του 2023 και του 2024 ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για την υλοποίηση όλων των γενικών και ειδικών στόχων. Μια διαδικασία χαρτογράφησης και περαιτέρω ανάλυσης των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας επιβεβαίωσε ότι και οι τέσσερις γενικοί στόχοι και οι δέκα ειδικοί στόχοι καλύπτονταν σε μεγάλο βαθμό και επαρκώς. Στο πλαίσιο αυτό, τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν ότι οι δράσεις των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας για την περίοδο 2021-2024 ήταν σημαντικές και για τους τέσσερις γενικούς και τους δέκα ειδικούς στόχους.

Το πρόγραμμα **εξακολουθεί να είναι σημαντικό** κατά τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης και αυτό αναδεικνύεται από την πολύ θετική γνώμη των ενδιαφερόμενων μερών που εκφράστηκε μέσω ερευνών και κατά τη διάρκεια στοχευμένων συνεντεύξεων τον Απρίλιο και τον Μάιο του 2024: τουλάχιστον τα δύο τρίτα όσων απάντησαν στην έρευνα ανέφεραν ότι κάθε γενικός στόχος ήταν σημαντικός είτε με «πολύ μεγάλο» είτε με «μεγάλο» βαθμό, ενώ τουλάχιστον οι μισοί από όσους απάντησαν είχαν την ίδια άποψη για κάθε ειδικό στόχο. Οι στοχευμένες συνεντεύξεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη επιβεβαίωσαν ότι όλες οι ομάδες των ενδιαφερόμενων μερών συμφωνούν στο ότι οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health) παρέμειναν σημαντικοί κατά την περίοδο υλοποίησης του προγράμματος από τον Ιανουάριο του 2021 έως τον Απρίλιο του 2024.

Οι **προκλήσεις στον τομέα της υγείας τις οποίες σχεδιάστηκε να αντιμετωπίσει το πρόγραμμα EU4Health εξακολουθούν να έχουν σημασία για τα επόμενα έτη**, ιδίως όσον αφορά: τον αυξημένο κίνδυνο επιδημιών ή πανδημιών· την αυξανόμενη μικροβιακή αντοχή·

---

33 Επιστολή ανάθεσης καθηκόντων της κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς την επίτροπο Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων, 1 Δεκεμβρίου 2019.

34 Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1082/2013/ΕΕ (ΕΕ L 314 της 6.12.2022).

35 Ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου.

36 Υγιέστεροι μαζί — πρωτοβουλία της ΕΕ για τις μη μεταδοτικές νόσους.

37 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Φαρμακευτική στρατηγική για την Ευρώπη» [COM(2020) 761 final].

38 Κανονισμός (ΕΕ) 2025/327 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2025, σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Δεδομένων Υγείας και για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/24/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) 2024/2847 (ΕΕ L, 2025/327, 5.3.2025).

την αυξημένη μακροζωία, η οποία, ελλείψει περαιτέρω δράσης, συνδέεται με την αύξηση του επιπολασμού των ΜΜΝ. Αυτές οι προκλήσεις στον τομέα της υγείας θα απαιτήσουν δράση σε επίπεδο ΕΕ και ανάλογους πόρους. Η δράση περιλαμβάνει:

1. συνέχιση της προσέγγισης «Μία υγεία»·
2. μεγαλύτερη καινοτομία σε όλες τις πολιτικές για την υγεία·
3. βελτίωση των κανονιστικών πλαισίων για τα φάρμακα και τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων κρίσιμης σημασίας·
4. θεμελίωση της ψηφιακής μετάβασης·
5. μετριασμό των ελλείψεων εργατικού δυναμικού·
6. βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη·
7. ταχύτερες ενέργειες στον τομέα της πρόληψης των ΜΜΝ·
8. διευκόλυνση της υγιούς γήρανσης μέσω μιας ολοκληρωμένης και διά βίου προσέγγισης για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των νόσων, συμπεριλαμβανομένων των καρδιαγγειακών παθήσεων, και της συνεχούς καταπολέμησης του καρκίνου·
9. μείωση των βλαβών στην υγεία λόγω της παράνομης χρήσης ναρκωτικών και του εθισμού, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης και της πρόληψης· διεύρυνση των δραστηριοτήτων ανίχνευσης απειλών και στήριξη νέων ιατρικών αντιμέτρων κατά των επιδημικών εξάρσεων·
10. βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού με φάρμακα κρίσιμης σημασίας και ιατρικά αντίμετρα·
11. ανάπτυξη βιοτεχνολογιών στον τομέα της υγείας.

Το πρόγραμμα EU4Health παραμένει σημαντικό, διότι χρηματοδοτεί την εφαρμογή του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα της υγείας και τις εγκαταστάσεις συνεργασίας και συντονισμού με τα κράτη μέλη για την **οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας**. Το πρόγραμμα EU4Health είναι το κύριο ταμείο της ΕΕ που στηρίζει την ανάπτυξη μιας ισχυρής Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, συμπεριλαμβανομένων τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής της διάστασης. Χρηματοδοτεί δράσεις για την οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας με την εφαρμογή προτεραιοτήτων και πολιτικών στον τομέα της υγείας, όπως:

1. ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων και αντίδραση·
2. το ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου·
3. η πρόταση για μεταρρύθμιση της φαρμακευτικής νομοθεσίας της ΕΕ·
4. η ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας[39]·
5. η ΑΤΥ·
6. ο ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για την υγεία·
7. τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα[40]·

[39] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας [COM(2023) 298 final].

[40] Κανονισμός (ΕΕ) 2017/745 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2017, για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα, για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 και για την κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 90/385/ΕΟΚ και 93/42/ΕΟΚ (ΕΕ L 117 της 5.5.2017).

8. τα in vitro διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα[41]·
9. οι κανόνες για τις ουσίες ανθρώπινης προέλευσης[42].

Το πρόγραμμα EU4Health στηρίζει επίσης δραστηριότητες στο πλαίσιο των διευρυμένων εντολών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων. Επιπλέον, στηρίζει τη στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία και βοηθά τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους σκοπούς και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Το πρόγραμμα EU4Health στηρίζει τις προτεραιότητες της ΕΕ στον τομέα της υγείας και την ανάπτυξη και αξιολόγηση νομικών πράξεων.

5. Συμπεράσματα και διδάγματα που αντλήθηκαν

Συμπεράσματα

Οι εργασίες διακυβέρνησης και προγραμματισμού του προγράμματος EU4Health πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία και αποδείχθηκαν αποτελεσματικές για την έγκαιρη έγκριση των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας και των αναγκαίων τροποποιήσεων. Η διαδικασία διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι καθιερωμένη. Τα προγράμματα εργασίας συνέβαλαν αποτελεσματικά στη μετουσίωση των γενικών στόχων του προγράμματος EU4Health σε συγκεκριμένες δράσεις, με σαφή κατανομή των πόρων σε τομείς προτεραιότητας, όπως η ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, η ηλεκτρονική υγεία (eHealth) και η πρόληψη νόσων. Το πρώτο πρόγραμμα εργασίας για το 2021 εγκρίθηκε περίπου τρεις μήνες μετά την έκδοση του κανονισμού EU4Health. Οι εργασίες προγραμματισμού πραγματοποιήθηκαν παράλληλα για τα προγράμματα εργασίας του 2021 και του 2022, τα οποία εγκρίθηκαν μετά από περίπου δέκα μήνες προπαρασκευαστικής περιόδου.

Οι διαδικασίες εφαρμογής είναι αποτελεσματικές και προσαρμόστηκαν εγκαίρως ώστε να καλύψουν τη μεγάλη αύξηση του προϋπολογισμού από τον νεοσυσταθέντα HaDEA. Ο εκτελεστικός οργανισμός είναι καθοριστικής σημασίας και ουσιώδης για την εφαρμογή του προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας του. Οι προγραμματισμένες δράσεις έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να παρέχουν **σημαντική ενωσιακή προστιθέμενη αξία** κατά την υλοποίηση μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού των προτεραιοτήτων και των δράσεων της ΕΕ με σκοπό την επέκταση και προώθηση καινοτόμων λύσεων και την ανάπτυξη ικανοτήτων, καθώς και για τη βέλτιστη χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στη συνέχεια, το πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στις οριζόντιες προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η ψηφιακή μετάβαση, η ισότητα των φύλων και η κατάρτιση πράσινου προϋπολογισμού, δεσμεύοντας κονδύλια για σχετικές δράσεις του προγράμματος EU4Health.

[41] Κανονισμός (ΕΕ) 2017/746 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2017, για τα in vitro διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για την κατάργηση της οδηγίας 98/79/ΕΚ και της απόφασης 2010/227/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 117 της 5.5.2017).

[42] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1938 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, σχετικά με τα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας για τις ουσίες ανθρώπινης προέλευσης που προορίζονται για χρήση στον άνθρωπο και για την κατάργηση των οδηγιών 2002/98/ΕΚ και 2004/23/ΕΚ (ΕΕ L, 2024/1938, 17.7.2024).

Η ανακατανομή 1 δισ. EUR το 2024 δεν είχε αντίκτυπο στον προγραμματισμό για το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας των ετών 2021, 2022, 2023 και 2024. Ωστόσο, αυτή η σημαντική περικοπή του προϋπολογισμού στο πρόγραμμα EU4Health θα έχει αντίκτυπο στον προγραμματισμό από το 2025 και μετά. Παρ' όλα αυτά, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί επαρκής στήριξη τόσο σε τρέχουσες όσο και σε νέες πρωτοβουλίες και δεσμεύσεις.

Οι **κοινές δράσεις** εξακολουθούν να παρέχουν ζωτικής σημασίας χρηματοδότηση στις εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των χωρών με χαμηλότερο ΑΕΕ, μέσω των κριτηρίων εξαιρετικής χρησιμότητας. Καθιστούν επίσης δυνατή τη συνεργασία για την αντιμετώπιση κοινών ευρωπαϊκών προκλήσεων στον τομέα της υγείας και την εφαρμογή αποτελεσματικών λύσεων σε εθνικό επίπεδο. **Οι κύριοι δικαιούχοι**, όσον αφορά τόσο τη συνεισφορά της ΕΕ όσο και τον αριθμό των έργων, είναι δημόσιοι φορείς, όπως υπουργεία υγείας, εθνικοί οργανισμοί υγείας, ινστιτούτα, εργαστήρια, πανεπιστημιακά νοσοκομεία και ερευνητικοί οργανισμοί. Οι ΜΚΟ επωφελήθηκαν τόσο από επιχορηγήσεις λειτουργίας όσο και από επιχορηγήσεις δράσης, με 27 ΜΚΟ να έχουν επωφεληθεί από επιχορηγήσεις λειτουργίας και 255 ΜΚΟ από επιχορηγήσεις δράσης κατά την περίοδο 2021-2024.

Οι επιδόσεις του προγράμματος είναι αυτές που αναμένονταν στο ενδιάμεσο αυτό στάδιο, δεδομένου ότι μόνο περιορισμένος αριθμός δράσεων ολοκληρώθηκαν και έδωσαν αποτελέσματα. Ο αντίκτυπος αυτών των αποτελεσμάτων προβλέπεται να είναι ορατός κατά τα προσεχή έτη και θα αναλυθεί στην τελική αξιολόγηση, η οποία αναμένεται έως το τέλος του 2031. Το πρόγραμμα EU4Health ανέπτυξε επίσης επιτυχώς **συνέργειες** με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» και συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας χάρη στη χρηματοδότηση δράσεων που στηρίζουν την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη νόσων και αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικούς παράγοντες κινδύνου για την υγεία.

Μελλοντικές προοπτικές

Κατά τη φάση του προγραμματισμού, ο **καθορισμός στρατηγικών και θεματικών προτεραιοτήτων για περιόδους μεγαλύτερες του ενός έτους** μπορεί να επιτρέψει στα ενδιαφερόμενα μέρη να σχεδιάσουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τις ενέργειές τους. Κατά περίπτωση, σε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς (π.χ. συστήματα υγείας και προσωπικό της υγειονομικής περίθαλψης) θα μπορούσε επίσης να διερευνηθεί η στρατηγική ομαδοποίηση δράσεων στο πλαίσιο συγκεκριμένων μέσων. Αυτό θα μπορούσε να προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά την προσαρμογή των δράσεων του προγράμματος στις μεταβαλλόμενες ανάγκες πολιτικής.

Οι αυξανόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής έχουν εντείνει τον επείγοντα χαρακτήρα της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας. Γεγονότα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, όπως καύσωνες, πλημμύρες και η διασπορά νόσων που μεταδίδονται με διαβιβαστές, θέτουν νέες και πολύπλοκες προκλήσεις για τα συστήματα δημόσιας υγείας.

Επιπροσθέτως, η **μεγαλύτερη οικειοποίηση από πλευράς πολιτικής** και η μεγαλύτερη δέσμευση εντός των κρατών μελών σε κοινές δράσεις μπορεί να συμβάλει στην πλήρη

αξιοποίηση του δυναμικού αυτών των πρωτοβουλιών και, τελικά, να βελτιώσει τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ. Η επιτυχία των δράσεων στον τομέα της υγείας σε εθνικό επίπεδο απαιτεί την ενεργό συμμετοχή των αρχών των κρατών μελών, οι οποίες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην υλοποίηση αποτελεσματικών πρωτοβουλιών. Η στενότερη συνεργασία και η ευθυγράμμιση των προτεραιοτήτων τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάθεση σαφών ρόλων και αρμοδιοτήτων εντός των κοινών δράσεων (π.χ. συντονιστής και συνδεδεμένες οντότητες).

Η **ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας** μέσω της απλούστευσης των πολύπλοκων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων και της ευέλικτης υποβολής προσφορών, η μείωση του φόρτου από την υποβολή εκθέσεων και ο εξορθολογισμός των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων για επιχορηγήσεις θα μπορούσαν να μειώσουν σημαντικά τον φόρτο εργασίας για τους δικαιούχους. Επιπλέον, η τυποποίηση των διαδικασιών και η ευθυγράμμιση των απαιτήσεων σε όλα τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ θα μπορούσαν να μειώσουν την αλληλεπικάλυψη διοικητικών δράσεων και να εξορθολογίσουν τις πράξεις, ιδίως σε τομείς όπως τα πιστοποιητικά ελέγχου, όπου οι διαφορετικοί κανόνες αυξάνουν την πολυπλοκότητα. Η συνοχή μεταξύ των πρωτοβουλιών θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω με την ευθυγράμμιση των διοικητικών απαιτήσεων με άλλα προγράμματα της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», ώστε να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών και να εναρμονιστούν οι διαδικασίες. Επιπλέον, η απλούστευση των διοικητικών απαιτήσεων για την υποβολή των αιτήσεων χρηματοδότησης, η μείωση του φόρτου συγχρηματοδότησης και ο εξορθολογισμός των διαδικασιών παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων θα μπορούσαν να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και να προσελκύσουν ευρύτερη συμμετοχή. Τα μέτρα που προσδιορίζονται για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στο πρόγραμμα EU4Health μπορούν δυνητικά να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της εφαρμογής του, συμβάλλοντας παράλληλα ενεργά στην προτεραιότητα της νέας Επιτροπής για μεγαλύτερη απλούστευση σε όλες τις πολιτικές.

Θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα προσαρμογής των **ποσοστών συγχρηματοδότησης**, όταν δικαιολογείται, και παροχής **μεγαλύτερης ευελιξίας**, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους κάλυψης των επιλέξιμων δαπανών. Αυτό θα ήταν χρήσιμο, διότι οι περισσότερες από τις δράσεις του προγράμματος, με εξαίρεση τα ΕΔΑ[43], καλύπτουν μόνο εν μέρει τις επιλέξιμες δαπάνες τους. Επιπλέον, με την επέκταση συμπράξεων με **άλλους μηχανισμούς χρηματοδότησης**, όπως το InvestEU[44], το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης[45], το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης[46] και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+[47], θα υπάρξουν ευκαιρίες για περαιτέρω ενίσχυση του αντικτύπου του προγράμματος.

---

43 Οι άμεσες επιχορηγήσεις στον ΠΟΥ μπορούν επίσης να χρηματοδοτούνται έως και κατά 100 % από τις επιλέξιμες δαπάνες. Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης κατά πυλώνες του ΠΟΥ, του ΟΟΣΑ και άλλων διεθνών οργανισμών, το πρόγραμμα παρείχε χρηματοδότηση μέσω συμφωνιών συνεισφοράς (έμμεση διαχείριση).

44 InvestEU.

45 Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης.

46 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

47 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+.

Επενδύοντας στην ανάπτυξη και την επέκταση καινοτόμων λύσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στην Ευρώπη, το πρόγραμμα EU4Health θα συνεχίσει να διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην επίτευξη των προτεραιοτήτων και των στόχων της πολιτικής της Επιτροπής για την υγεία.